

**Projekcija uticaja
eventualnog proširenja
saobraćajnice u ul. Ivana Milutinovića
na životnu sredinu**

©2012 Ekološki pokret „OZON”

Ekološki pokret „OZON”

**Projekcija uticaja
eventualnog proširenja
saobraćajnice u ul. Ivana Milutinovića
na životnu sredinu**

Jul 2012

Ekološki pokret „OZON”

Arhus centara Nikšić

Ul Serdara Jola Piletića bb, 81 000 Nikšić

T/f: +382 40 241 063

E: info@ozon.org.me

www.ozon.org.me

Pripremio: Aleksandar Perović, izvršni direktor

Fotografija na naslovnoj strani: ul Ivana Milutinovića

Nikšić, jul 2012

Dokument je urađen u cilju projekcije uticaja eventualnog proširenja ul Ivana Milutinovića na životnu sredinu i zdravlje ljudi i kao podrška građanskoj inicijativi za očuvanje zelene zone, koju su pokrenuli stanari ove ulice.

SADRŽAJ |

Uvod	6
I Projekcija uticaja na životnu sredinu	7
II Projekcija uticaja na zdravlje ljudi	9
III Projekcija uticaja na bezbjednost ljudi	10
IV Socio-ekonomski momenat	11
Zaključci i preporuke	12

Uvod |

Zelena zona u ul. Ivana Milutinovića, koju čine 50-tak stabala lipe starih preko pola vijeka, ugrožena je najavom lokalne uprave da će izvršiti sječu drvoreda na potezu od skvera, do bunara sa jedne, odnosno zgrade Turističke organizacije Nikšić sa druge strane, zbog potreba proširenja te saobraćajnice.

Kako nijesmo upoznati da je taj zahvat dio nekog većeg infrastrukturnog projekta, niti se lokalna uprava oglašavala po ovom pitanju od početka građanske inicijative stanara ul. Ivana Milutinovića, koji su se nama obratili za podršku istog dana kada su saznali za namjeru lokalne uprave, odnosno za dopis Sekretarijata za komunalne poslove, saobraćaj i vode upućen Javnom komunalnom preduzeću, u ovom dokumentu govorićemo o uticajima eventualnog proširenja ove ulice na zdravlje ljudi i životnu sredinu, posmatrajući to kao poseban projekat, ali i dati socio-ekonomsku analizu, jer u urbanim zonama grada to svakako predstavlja značajan momenat neraskidivo povezan za kvalitetom životne sredine.

Namjera nam je da ukažemo na momente koji su veoma bitni sa aspekta kvaliteta životne sredine i zdravlja ljudi, jer izostanak kvalitetne i transparente javne rasprave o ovom projektu, što svjedoči i podatak da MZ Centar 1 kojoj pripada ul. Ivana Milutinovića nije obavještena o proširenju saobraćajnice, nije ostavio drugi prostor da pokušamo u argumentovanom dijalogu uticati na donošenje odluke koja ima itekako veliki uticaj na budući razvoj infrastrukture u opštini Nikšić.

Svjesni kompleksnosti infrastrukturnih projekata, kao i potrebe kontinuiranog unapređenja saobraćajne mreže u opštini Nikšić, ali isto tako i značaja i potrebe zaštite i poboljšanja kvaliteta zelenih zona u urbanom jezgri, naročito imajući u vidu uticaje klimatskih promjena, aerorozagađenja i buke, pokušali smo napraviti projekciju uticaja na životnu sredinu i zdravlje ljudi na način da bude razumljivo i stručnoj i laičkoj javnosti, te tako uticati da se stvore pretpostavke za javnu razmjenu argumenata, bez čega, ne samo po nama, ne može biti govora o javnom interesu, kako se to pokušavalo plasirati sa određenih adresa.

Ekološki pokret „OZON” kao organizacija civilnog društva čiji je rad u potpunosti baziran na sprovođenju Arhuske konvencije u Crnoj Gori, pruža logističku i tehničku pomoć svim građanskim inicijativama čiji je cilj zaštita i unapređenje životne sredine, utičući na taj način na povećanje ekološke svijesti i građanske kulture, ali i na efikasnost primjene važećih zakona i javnih procedura, kao i kvalitet rada nadležnih institucija.

Ovaj dokument je takođe urađen u tu svrhu i nadamo se da će ispuniti svoju namjenu, a to je očuvanje zelene zone u ul. Ivana Milutinovića.

Želimo da vjerujemo da će lokalna uprava pokazati senzibilnost i spremnost da ispoštuje volju onih koji su joj dali mandate da štiti javni interes, između ostalih i stanara ul. Ivana Milutinovića koji su pokrenuli građansku inicijativu „NE LOMITE NAM LIPE”.

Aleksandar Perović, izvršni direktor Ekološkog pokreta „OZON”

I Projekcija uticaja na životnu sredinu |

Eventualno proširenje saobraćajnice u ulici Ivana Milutinovića, uslovalo bi uklanjanje drvoreda lipa koji se nalaze sa obadviije strane, na potezu od skvera do bunara na raskrsnici sa Manastirkom sa jedne, odnosno zgrade Turističke organizacije Nikšić sa druge strane.

Nestanak zelene zone koju čine 50-tak stabala lipa starih pola vijeka i proširenje saobraćajnice u ul. Ivana Milutinovića, nesporno bi imali negativan uticaj na životnu sredinu, i to sa više aspekata.

Slika 1: Ul. Ivana Milutinovića iz pravca skvera (Foto: B.Perović)

Sječom razvijenih stabala izgubio bi se svojevrsan štiti i to bi se negativno odrazilo na mikroklimu.

Efekte bi bili sledeći:

- povećana temperatura vazduha,
- smanjenje stepena vlažnosti,
- povećanje jačine gradske buke,
- povećanje stepena aerogađenja,
- negativan uticaj na regulaciju jačine vjetrova,

Uništavanje zelenog pojasa imalo bi negativan uticaj i na ornitofaunu.

Slika 2: Ul. Ivana Milutinovića iz pravca Željezare (Foto: B.Perović)

Povećana frekvencija saobraćaja, računajući i teretni, koja bi nesporno bila posledica proširenja ove saobraćajnice uticala bi negativno na životnu sredinu kroz sledeće segmente:

- povećano zagađenje vazduha,
- povećanje inteziteta i jačine buke,
- zauzimanje zemljišta,
- zauzimanje vazdušnog prostora.

II Projekcija uticaja na zdravlje ljudi |

Eventualno proširenje saobraćajnice i uništavanje zelene zone u ulici Ivana Milutinovića, imalo bi izražen negativan uticaj na zdravlje ljudi, prvenstveno stanara ovog dijela opštine Nikšić, ali i značajnog broja zaposlenih u društvenim i privrednim subjektima koji imaju kancelarije i objekte u toj ulici.

Uništavanje zelene zone dovelo bi do čitavog niza negativnih uticaja, kao što su:

- negativan odnos lakih i teških jona, odnosno jona različitog naelektrisanja, što utiče negativno i na razmjenu materija u organizmu,
- negativan uticaj na raspoloženje ljudi, povećana nervoza, razdražljivost,
- negativan uticaj na razvoj i psihofizičko stanje djece,

Proširenje saobraćajnice negativno bi uticalo na zdravlje ljudi kroz više segmenata:

a) Povećano aerozagađenje bi između ostalog uslovalo:

- Povećanje kancerogenih oboljenja disajnih organa,
- Povećanje kardiovaskularnih bolesti,
- Povećanje alergijskih reakcija.

b) Povećana jačina i intezitet buke bi uslovila:

- Kod osoba izloženih buci tokom radnog vremena može doći do povećanog krvnog pritiska, ubrzanog pulsa, smanjene osjetljivosti uha, što usled dugotrajne izloženosti dovodi do ozbiljnih i trajnih posledica¹,
- Kod ljudi koji žive u ul. Ivana Milutinovića, dugotrajna izloženost dovela bi do psihološke osjetljivosti, naročito u periodu odmora, odnosno negativnog uticaja na san, kada to dolazi do izražaja.

---

¹ Ovdje je posebno važno istaći da se u ul. Ivana Milutinovića nalazi vrtić „Kosovka djevojka“

III Projekcija uticaja na bezbjednost ljudi |

Eventualnim proširenjem saobraćajnice i trajnim uništavanjem zelene zone, odnosno značajnim smanjenjem površine i širine trotoara, značajno bi se povećala opasnost po pješake, ali i stanare okolnih objekata, zaposlene u društvenim i privrednim subjektima.

Posebno treba istaći da bi bila povećana opasnost za djecu koja idu u vrtić „Kosovka djevojka”, imajući u vidu da se glavni ulaz nalazi upravo u ul Ivana Milutinovića.

Slika 3: Prikaz kuda bi prolazila vozila (i teretna) ukoliko bi širina trotoara bila od 1,5 m (mjereno od ulaza što povećava trotoar za dužinu stepenice)

Takođe, ulazi više stambenih odnosno poslovnih objekata nalaze se u ulici Ivana Milutinovića, pa bi u slučaju proširenja saobraćajnice i taj segment bio veoma bitan sa aspekta potencijalne opasnosti po bezbjednost ljudi.

Imajuću u vidu vrstu djelatnosti koja zastupljena u ovoj ulici (poslovnice banaka, filijala osiguranja, ugostiteljski objekti, auto djelovi) te frekventnost pješaka tokom cijelog dana, može se pretpostaviti da bi povećana dinamika saobraćaja, naročito teretnog, značajno povećala opasnost od nesreća i udesa.

IV Socio-ekonomski momenat |

Negativni uticaji na zdravlje i bezbjednost ljudi i životnu sredinu, kao posledica eventualnog proširenja saobraćajnice i trajnog uništenja zelene zone u ul. Ivana Milutinovića, koje smo naveli, značajni su i u dijelu socio-ekonomskog momenta.

Naime, izvjesno bi bilo da bi usled pada kvaliteta životne sredine vrijednost nekretnina u ovom dijelu opštine, ne samo u ul. Ivana Milutinovića, značajno opala.

Slika 4: Terasa lokala „Forest” (Foto: B.Perović)

Logično je pretpostaviti da bi usled proširenja saobraćajnice i trajnog uništenja zelene zone, odnosno negativnih efekata, značajno bilo ugroženo i poslovanje privrednih subjekata koji se nalaze u ul. Ivana Milutinovića, što bi moglo usloviti i premještanje ili zatvaranje, a konačno dovesti i do otpuštanja jednog broja zaposlenih.

Interesantan je podatak da se smanjenje odnosno uništavanje zelenih zona, dovodi u vezu sa porastom stepena kriminaliteta.

Zaključci i preporuke |

Imajući u vidu sve navedeno, lako je zaključiti da bi eventualno proširenje saobraćajnice i uništavanje drvoreda poluvjekovnih lipa u ul. Ivana Milutinovića, izrazito negativno uticalo na zdravlje i bezbjednost ljudi i kvalitet života i životne sredine u ovom djelu urbanog jezgra opštine Nikšić.

Pošto je akcenat u ovom dokumentu a i u građanskoj inicijativi koju su pokrenuli stanari ul. Ivana Milutinovića, i koju je podržalo veliki broj građana Nikšića i drugih opština iz Crne Gore i regiona, upravo na zelenoj zoni koju čini oko 50 stabala lipe, ističemo da od kvalitetno uređenih zelenih površina korist imaju i pojedinci, lokalna zajednica, ali i ekonomija i životna sredina.

Zelene zone imaju važnu ulogu u odrastanju djece, smanjuju opasnost od povreda i značajne su za dobro psihofizičko stanje.

Ukoliko su saobraćajna infrastruktura i zelene zone kvalitetno povezane, podstiču građane na veću mobilnost, odnosno pješaćenje ili vožnju biciklom, što blagotvorno djeluje na njihovo zdravlje.

Važnost zelenih zona u XXI vijeku je od neprocjenjive vrijednosti koja se može najbolje izmjeriti zadovoljstvom građana, što bi lokalnoj upravi trebalo da bude prioritet, i zašto je uostalom i dobila mandat.

Upravo zato je veoma bitno da infrastrukturni projekti prođu kvalitetno organizovanu javnu raspravu, u kojoj bi zainteresovana javnost imala mogućnost da argumentovano utiče na donošenje odluka koje se tiču životne sredine.

Naša preporuka je da se odustane od namjere da se unište poluvjekovna stable lipe, koja imaju neprocjenjiv značaj za kvalitet životne sredine, ne samo u ul. Ivana Milutinovića, već značajno u većem potezu urbanog jezgra.

Takođe, mišljenja smo da postojeća saobraćajnica ispunjava svoju namjenu i da bi u tom dijelu trebalo razmišljati o unapređenju biciklitičke infrastrukture, zašto postojeći trotoari pružaju mogućnost, a što bi sa aspekta zdravlja ljudi i životne sredine, ali i održivog transporta, imalo neuporedivo veće benefite za lokalnu zajednicu.

Naravno, uslov za sve buduće aktivnosti u ul. Ivana Milutinovića, kada je saobraćajna infrastruktura u pitanju, treba da bude adekvatno informisana javnost i kvalitetno organizovana javna rasprava na kojoj će stanari i zainteresovana javnost imati mogućnost da utiču na odluke iz oblasti životne sredine, što je garantovano Ustavom i čitavim setom važećih zakona i potvrđenih međunarodnih ugovora.